

Hammaröborna och larmsignalerna

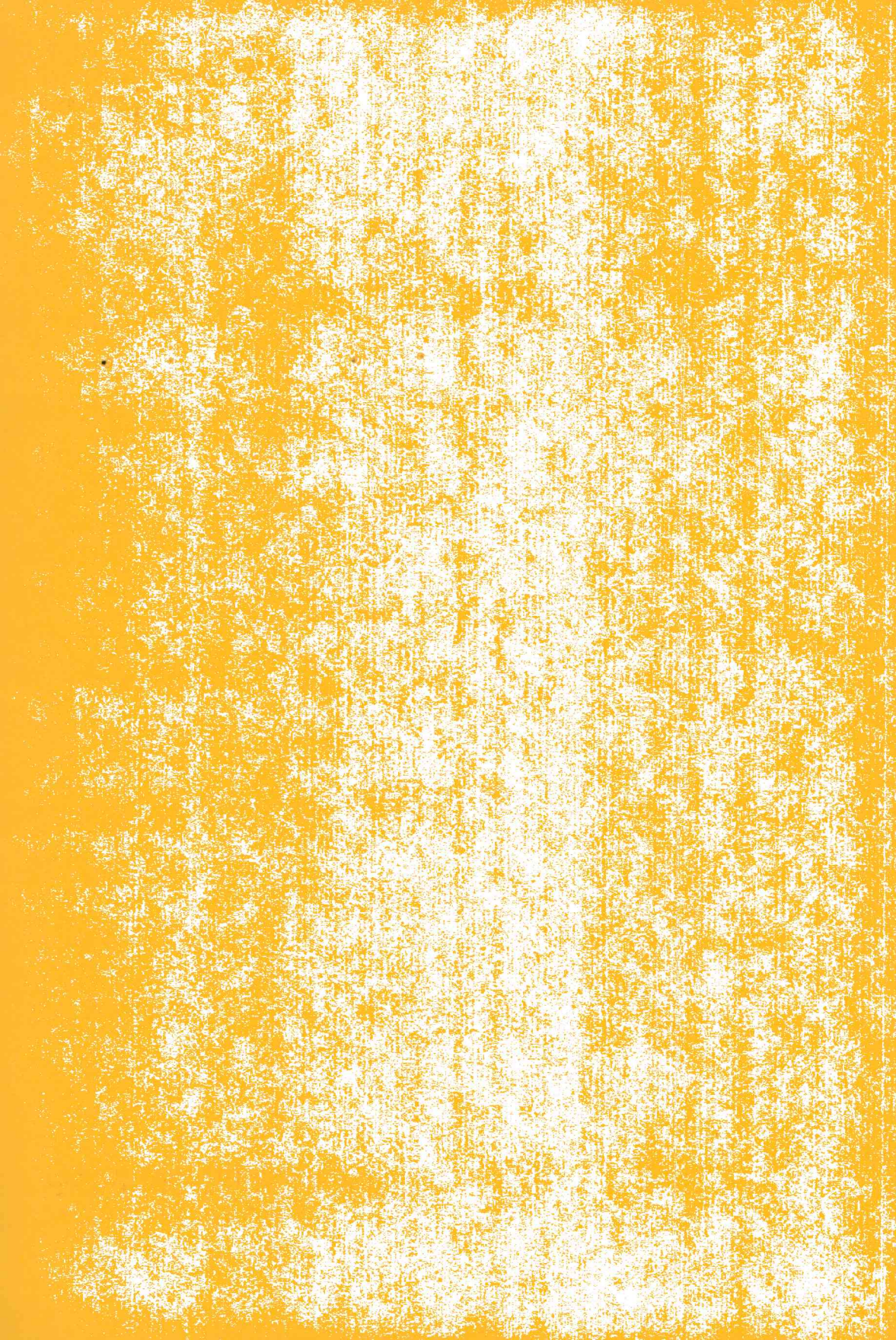
En kunskapsstudie

Göran Stütz

September 1988

Psykologiskt
försvar

Meddelande nr 117

HAMMARÖBORNA OCH LARMSIGNALERNA

En kunskapsstudie

Göran Stütz

SEPTEMBER 1988

SPF STYRELSEN FÖR
PSYKOLOGISKT
FÖRSVAR

**RÄDDNINGSG
VERKET**

Utgiven av:
Styrelsen för psykologiskt försvar

ISSN 0348-9248

Produktion:
Allmänna Förlaget 714 8 000

INNEHALLSFÖRTECKNING

FÖRORD

1. INLEDNING
 - 1.1. Bakgrund
 - 1.2. Undersökningens syfte
 - 1.3. Disposition

2. UNDERSÖKNINGENS UPPLÄGGNING OCH GENOMFÖRANDE
 - 2.1. Undersökningspopulation och urval
 - 2.2. Fältarbete
 - 2.3. Bortfall
 - 2.4. Statistisk osäkerhet

3. UNDERSÖKNINGSRESULTAT
 - 3.1. Kunskaper om larmsignaler
 - 3.1.1. VMA-signalen
 - 3.1.2. Faran-över
 - 3.1.3. Beredskapslarm
 - 3.1.4. Kännedom om var man kan få upplysning om innebörden i olika larmsignaler
 - 3.1.5. Jämförelser mellan Hammarö och Trollhättan
 - 3.2. Informationskällor
 - 3.3. Speciella analyser
 - 3.4. Informationskampanjens "effekt"

4. SAMMANFATTNING
 - 4.1. Kunskap om larmsignalerna
 - 4.2. Informationskampanjens "effekt"

5. KOMMENTAR AV STATENS RÄDDNINGSVERK

- bilaga 1: TABELLBILAGA
bilaga 2: BAKGRUNDSVARIABLER
bilaga 3: STATISTISK OSÄKERHET
bilaga 4: FRÅGEFORMULÄR

FÖRTECKNING ÖVER SPFs SENASTE MEDDELANDEN

FÖRORD

Allmänhetens kunskaper om och förhållningssätt till signalerna beredskapslarm, viktigt meddelande till allmänheten (VMA) och faran-över har till del belysts i samband med en räddningstjänst-övning i Trollhättan i maj 1988. Vid detta tillfälle utlöstes de bägge sistnämnda signalerna och i anslutning till detta lät styrelsen för psykologiskt försvar i samarbete med statens räddningsverk och försvarsenheten vid länsstyrelsen i Älvsborgs län genomföra en studie i syfte att beskriva i vilken utsträckning befolkningen i Trollhättan dels uppmärksammade signalerna, dels känner till deras innebörd och vet vilka åtgärder som bör vidtas när de ljuder. Undersökningen är publicerad i SPFs meddelandese-rie i september 1988 (nr 116).

Resultatet av trollhättestudien kan måhända framstå som nedslående och skulle kunna tolkas så att informationsinsatser om larm-signalerna är motiverade. Speciellt gäller detta signalen viktigt meddelande till allmänheten som används både i krig och i fredstida nödsituationer. Självfallet är det av vikt att allmänheten känner till denna signal för att - i händelse den måste utlösas - kunna vidta ändamålsenliga åtgärder.

I Hammarö kommun i Värmlands län har betydande informationsinsatser gjorts av företrädare för kommun och näringsliv i samarbete med statens räddningsverk, länsstyrelsen i Värmlands län m fl. Kampanjen syftade till att med olika informationsåtgärder upplysa boende i Hammarö kommun om VMA-signalens innebörd.

SPF har i samarbete med statens räddningsverk genomfört en intervjuundersökning i Hammarö kommun med i huvudsak likalydande frågor som i trollhätteundersökningen. Resultaten från denna undersökning redovisas i detta SPF-meddelande. Möjligheter till jämförelser finns således mellan de bägge studierna. Undersökningsresultaten ger vid handen att kunskapen om VMA-signalen är mer utbredd i Hammarö kommun än i Trollhättans kommun. Måhända kan den genomförda kampanjen tjäna som förebild för framtida informationsinsatser.

Roland Nordlund
Forskningschef

1. INLEDNING

Föreliggande studie kan ses som en fortsättning på den undersökning som genomfördes i Trollhättan i maj 1988 och vars resultat presenterats i denna meddelandeserie¹. Den nu aktuella undersökningen - som genomförts i Hammarö kommun - avser nämligen också att beskriva allmänhetens kunskaper om skilda larmsignalers innebörd och/eller kunskap om vilka adekvata åtgärder som bör vidtas när man hör dem. Undersökningen har genomförts av styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) i samarbete med statens räddningsverk (SRV) som delvis också bekostat studien.

1.2. Bakgrund

Bakgrunden till den aktuella studien är den informationskampanj som Hammarö kommun och Billerud AB drivit sedan januari 1988 i samarbete med statens räddningsverk, länsstyrelsen i Värmlands län, Värmlands idrottsförbund, SISU m fl. Kampanjen syftar till att med olika informationsåtgärder upplysa boende i Hammarö kommun om innebörden mm av larmsignalen "viktigt meddelande till allmänheten" (VMA).

VMA-signalen kan användas för att varna allmänheten i samband med utsläpp av radioaktiva ämnen eller giftiga kemikalier. Den kan också användas i andra nödlägen som skogsbränder eller andra större bränder, översvämningar, ras eller i samband med större trafikolyckor.

När man hör VMA-signalen skall man

- * gå inomhus,
- * lyssna på radion,
- * stänga dörrar, fönster och ventilation.

VMA-signalen består av sju sekunder långa ljudstötter med 14 sekunders mellanrum och följs av ett varningsmeddelande i radio (ibland också i TV). Signalen kan höras i de orter i landet där flyglarm kan ges. I Hammarö kommun provas signalen klockan 15.00 första helgfria måndagen i månaderna mars, juni, september och december.

Hammarö kommun tillhör Värmlands län. Hammarö ligger i Vänerne några kilometer rakt söder om Karlstad. Ytmässigt tillhör kommunen de absolut minsta i landet - 54 km². Befolkningen uppgår till ca 13 500 personer. Bostadsbebyggelsen består till största delen

1) Stütz, Göran: Larm över Trollhättan - En studie av i vilken utsträckning man uppmärksammar och äger kunskap om olika larmsignaler, SPFs meddelandeserie nr 116, Stockholm juni 1988

av villaområden, inramade av skog, ångar och innanhavet Vänern. Centralort är Skoghäll.

Näringslivet i Hammarö kommun domineras av Billerud AB inom STORA koncernen som driver fabrikerna vid Skoghällsverken. Där tillverkas bl a pappersmassa, papper, kartong och olika kemiska produkter. Skoghällsverken är kommunens största arbetsgivare.

Att en omfattande informationsinsats gjorts just i Hammarö kommun kan förklaras med det starka och pådrivande intresse för en sådan som uppvisats av kommunala representanter och av företrädare för den större industrin på orten. Vid Skoghällsverken tillverkas och hanteras olika hälsovådliga ämnen, bl a klor och svaveldioxid. Flera av produkterna transporteras utanför industriområdet. Det upplevs därför som synnerligen viktigt att VMA-signalen känns igen och att dess innebörd står klar för de närboende och andra på Hammarön om och när signalen kommer till användning.

Bland de informationsåtgärder som vidtagits i Hammarö kommun rörande VMA märks

- * information på mjölkpaket i form av bild och text
- * informationsbroschyr till alla hushåll i kommunen
- * särskild information till grundskolans lärare; alla lärare erhåller ett ljudband med signal och intalad text
- * ordförande och styrelser i föreningar och organisationer informeras om hur informationen kan ges vid föreningsmöten
- * signalen sänds i samband med idrottsarrangemang med efterföljande information i högtalare
- * inspelning av videotape att användas vid hembesök hos familjer i vissa områden i fabriken närområde
- * studieförbundet SISU presenterar olika slags informationsmaterial i studiecirklar och på möten
- * inslag i Radio Värmland
- * inslag i "Anslagstavlan" i TV
- * information i programmet "TvärsNytt".

1.2. Undersökningens syfte

Undersökningen syftar till att ge en beskrivning av Hammarö-boendes kunskaper om olika larmsignaler och deras innebörd och då i främsta hand signalen "viktigt meddelande till allmänheten" (VMA). Dessutom önskas en bild av varifrån eller på vilket sätt kommuninvånarna minns att man informerats om denna signal.

Undersökningen skall också söka belysa i vilken utsträckning informationskampanjen haft någon "effekt". Att studera effekter av samhällsåtgärder, t ex på informationsområdet, är vanligen svårt eftersom alternativa förklaringsfaktorer inte kunnat hållas under kontroll. Ofta saknas - som i föreliggande fall - t ex uppgifter om de informerades kunskaper före informationsinsatserna.

En viss uppfattning om kampanjens effekt kan dock fås genom att jämföra resultat i denna studie med resultat erhållna i den inledningsvis nämnda trolhätteundersökningen. Identiska frågor rör

rande larmsignalerna har nämligen använts i de bägge studierna. I Trollhättan har inga större informationsinsatser gjorts vad gäller VMA-signalen. Om informationskampanjen i Hammarö haft effekt bör - under antagande om i övrigt likartade jämförelsegrupper - relativt sett fler hammaröbor än trollhättebor äga kunskap om VMA-signalen.

1.3. Disposition

I det följande kapitlet beskrivs undersökningens uppläggning och genomförande. Därefter presenteras erhållna resultat där jämförelser också görs med trollhättestudien. Resultaten sammanfattas i kapitel 4. Avslutningsvis kommenterar statens räddningsverk undersökningsresultaten i ljuset av informationskampanjen.

För studium av svarsfördelningar hänvisas till tabellbilagan, bilaga 1. Bakgrundsvariablerna, hur dessa indelats samt antalet intervjuer i respektive variabelkategori beskrivs i bilaga 2. I bilaga 3 framgår de storlekar på procentandelsskillnader som måste erhållas vid olika gruppstorlekar för att skillnader med viss säkerhet skall bedömas som ej orsakade av slumpen. Det i undersökningen använda frågeformuläret återfinns i bilaga 4.

På omslagets tredje sida finns förteckning över SPFs senaste meddelanden.

2. UNDERSÖKNINGENS UPPLÄGGNING OCH GENOMFÖRANDE

2.1. Undersökningspopulation och urval

Undersökningspopulationen definieras som "män och kvinnor i åldern 18 till 74 år som bor i Hammarö kommun". Ur denna population har slumpmässigt dragits ett representativt urval hushåll. Ur varje hushåll har därefter en person slumpats fram i ovan nämnda åldersintervall.

2.2. Fältarbete

Data har insamlats med hjälp av telefonintervjuer vilka genomfördes den 7-10 juni 1988. Om den valde intervjupersonen inte var anträffbar kontaktades denne vid ett senare tillfälle; "byte" av vald person inom hushållet gjordes således ej.

Intervjuerna har gjorts av intervjuare anställda vid Burke Marketing Information. Flertalet intervjuare medverkade i trollhättestudien och var därför förtrogna med de ställda frågorna. Enligt uppgift hade de tillfrågade inga svårigheter att förstå eller besvara frågorna. Inställningen till undersökningen bedömdes generellt som positiv.

2.3. Bortfall

Antalet utvalda hushåll uppgick till 557. Intervjun kunde genomföras i 500 fall. Bortfallet uppgår således till 10.1 % vilket är fullt acceptabelt. Bland bortfallets 57 personer kunde 13 (23 %) aldrig anträffas, 32 personer (56 %) önskade av olika skäl ej medverka i undersökningen, 5 personer (9 %) förstod inte frågorna, 6 personer (11 %) var sjuka; endast i ett fall blev intervjun avbruten.

Bortfallets inverkan på undersökningsresultaten har inte studerats. Det finns dock ingan anledning att anta att bortfallet på ett avgörande sätt snedvridit erhållna resultat.

2.4. Statistisk osäkerhet

Vid analys av stickprovsdata är erhållna värden ungefärliga. I bilaga 3 framgår storlekar på procentandelsskillnader som måste erhållas vid olika gruppstorlekar för att observerade skillnader med viss säkerhet skall bedömas som signifikanta, dvs ej orsakade av slumpen.

3. RESULTATREDOVISNING

I det följande presenteras resultaten från Hammarö-studien. Redovisningen blir till alla delar deskriptiv. För närmare studium av svarsfördelningar hänvisas till tabellbilagan, bilaga 1. I avslutning till tabellerna återges frågornas exakta formulering. Överst i tabellen framgår för vilken kategori tillfrågade frågan gäller, dvs bastalen i procentberäkningarna. Svaren på frågorna har fördelats på några befolkningsgrupper. Bakgrundsvariablerna beskrivs i bilaga 2. Frågeformuläret återges i bilaga 4.

3.1. Kunskaper om larmsignaler

3.1.1. VMA-signalen

Som framgår i tabell 1 i tabellbilagan kunde 44 % av samtliga tillfrågade identifiera VMA-signalen och anger därvid som svar hela eller delar av signalens definition, 2 % nöjer sig med svaret "viktigt meddelande" medan något fler - 6 % - anger svaret "lyssna på radio". En knapp tredjedel - 30 % - upper att de inte vet.

Eftersom tio av de 11 personer som angett svaret "viktigt meddelande" på följdfrågan "Du nämnde att larmsignalen betyder 'viktigt meddelande' - vet Du var Du kan få ytterligare information om vad som hänt?" besvarar denna med "på radion" (redovisas ej i tabell) skulle i princip **drygt hälften** av hammaröhushållen nås av information via radio om VMA-signalen av någon anledning måste blåsas.

Sistnämnda påstående gäller dock inte utan undantag eftersom kunskapen om VMA-signalen till synes varierar mellan bostadsområden. Som framgår är kunskapen mest utbredd i bostadsområde 4 (Nolgård, Jonsbol, Klöverud, Hammar, Kärrängen/Hammar Sö), därefter i bostadsområdena 1 (dvs närmast fabrikerna) och 3 och i minst grad i områdena 5 (längst bort från fabrikerna) respektive 2; för indelning i bostadsområden, se bilaga 2. Ironiskt nog tror jämförelsevis många i bostadsområdet näst närmast fabrikerna (10 %) att VMA-signalen betyder "faran över" (notera dock det lilla antalet tillfrågade i detta område).

De tillfrågade skiljer sig åldersmässigt i de fem bostadsområdena. Genomsnittligt äldst är man i områdena 1 och 2 (dvs i områdena närmast fabrikerna) och yngst i område 4. Att kunskap om VMA-signalen varierar signifikant med ålder och därför delvis kan förklara kunskapsskillnader mellan bostadsområden framgår klart i tabellen: 69 % av individerna i åldersintervallet 18 till 34 år, 55 % av dem i intervallet 35-54 år mot 36 % av dem i intervallet 55-74 år identifierar VMA-signalen eller anger lämplig åtgärd att vidta i samband med denna.

Bostadsområdena skiljer sig också med avseende på andelen män-kvinnor. Relativt sett fler kvinnor än män återfinns i område 1, 3 och 5, det omvända gäller i område 2 medan fördelningen mellan könen är jämn i bostadsområde 4. Skillnaden mellan könen vad gäller kunskap om VMA är dock inte signifikant.

På måndagen den 6 juni klockan 15.00, dvs i samma vecka som - i vissa fall dagen före - datainsamlingen, provades VMA-signalen. Som framgår i tabell 2 uppmärksammade över hälften av de tillfrågade, 58 %, detta. Andelen som minns provsignalen är något högre bland individer i det nedre åldersintervallet än bland dem i de bägge andra (62 mot ca 56 %). Andelen som minns signalen är högst i området närmast fabrikerna (63 %) och lägst i området längst bort (50 %). Jämförelsevis många i de bägge bostadsområdena längst bort från Skoghallsverken uppger att de aldrig har hört (den beskrivna) VMA-signalen.

3.1.2. Faran-över

Femton procent kunde identifiera "faran över"-larmet utifrån intervjuarens beskrivning medan en dryg tredjedel (36 %) angav att de inte visste (tabell 3). En något större andel män än kvinnor gav här rätt svar (17 mot 14 %). Andelen som identifierade signalen är högst i området närmast fabrikerna (20 %) och lägst i området längst bort (5 %). Relativt sett många tror att den beskrivna signalen betyder "viktigt meddelande" eller "lyssna på radio" (oftare kvinnor, oftare individer i det övre åldersintervallet och oftare boende i området längst bort från fabrikerna).

3.1.3. Beredskapslarm

Majoriteten av de tillfrågade - 64 % - angav som svar att de inte visste vad den beskrivna signalen betydde medan 6 % identifierade beredskapslarmet (tabell 4). Många (12 %, oftare män) trodde beskrivningen avsåg flyglarm. Några systematiska skillnader i kunskap mellan män och kvinnor, åldersgrupper eller bostadsområden finns ej vad gäller detta larm.

3.1.4. Kännedom om var man kan få upplysning om innebörden i olika larmsignaler

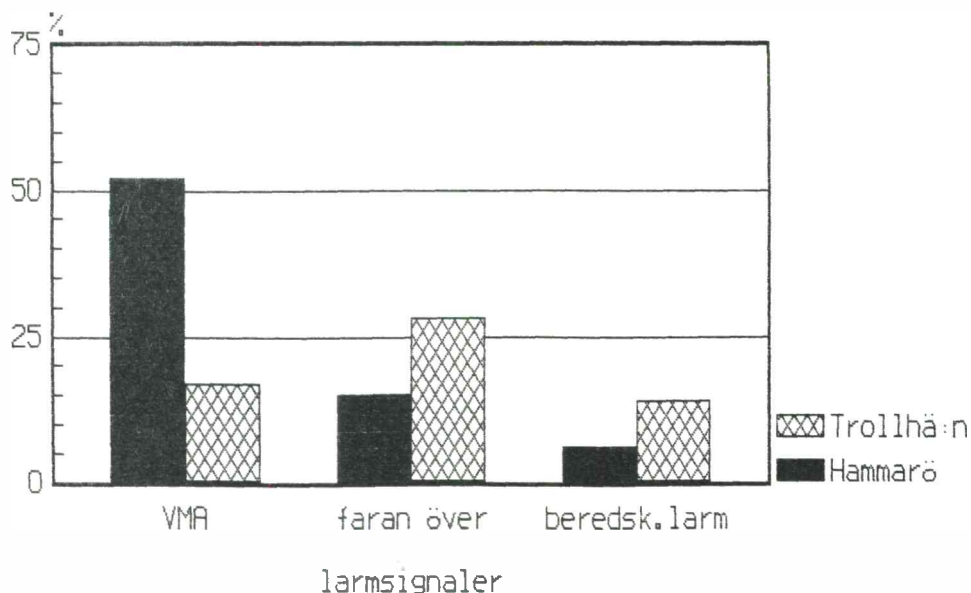
En femtedel av de tillfrågade kunde inte ange var någonstans man kan få upplysningar om innebörden i olika larmsignaler (tabell 5). Andelen som inte vet detta är högre bland kvinnor än bland män (24 mot 14 %, signifikant skillnad), högre bland individer i det översta åldersintervallet (31 % mot ca 15 % bland övriga, signifikant skillnad) och högre i de två områdena närmast fabrikerna (28 %) än i de övriga områdena (ca 17 %, signifikant skillnad).

Bland dem som angett en eller flera informationskällor är de vanligaste svaren "hos polisen, brandkåren, LAC-/SOS-central etc" och/eller "på kommunen". Förstnämnda svar ges något oftare av individer i åldersintervallet 18-34 år (47 mot 44 % bland övriga) respektive av boende i området närmast fabrikerna (49 mot ca 44 % bland boende annanstans). Att information kan erhållas på kommunen anges oftare av kvinnor (43 %) än av män (31 %, signifikant skillnad) respektive av individer i det övre åldersintervallet (46 mot ca 34 %, signifikant skillnad). Män, personer i intervallet 35-54 år respektive boende i område 4 (dvs i området där man genomsnittligt sett är yngst, där könsfördelningen är jämn och där kunskapen om VMA är mest utbredd) anger oftare än andra att man kan få upplysning om larmen i telefonkatalogen.

3.1.5. Jämförelser mellan Hammarö och Trollhättan

Intressant kan här vara att jämföra resultat erhållna i Hammarö med resultat erhållna i Trollhättan. Identiska frågor om larmen har ställts i de båda studierna. Dock kompliceras jämförelserna dels av sättet på vilket VMA-frågan skulle besvaras, dels av att jämförelsegrupperna skiljer sig något med avseende på kön och ålder. Genomsnittsåldern är sålunda något högre i trollhätte- än i hammarömaterialet. Dock kan konstateras (figur 1) att andelen som identifierat VMA-signalen eller föreslagit lämplig åtgärd att vidta i samband med denna är högre bland de tillfrågade i Hammarö än bland de tillfrågade i Trollhättan medan det omvända förhållandet gäller de bägge andra larmsignalerna (se vidare 3.4. Notera att data avseende VMA och faran-över gäller den kategori trollhättebor som ej uppmärksammade dessa larmsignaler övningsdagen).

Figur 1. Andelen i Hammarö och i Trollhättan som identifierar respektive larmsignal.

Också i fråga om informationskällor kan jämförelser göras mellan de bägge undersökningarna. Även trollhätteborna ger oftast svaret "hos polisen, brandkåren, LAC-/SOS-centralen etc". Svaret "på kommunen" äe dock mindre frekvent; "i telefonkatalogen" kommer frekvensmässigt i Trollhättan som "andra-svar".

3.2. Informationskällor

Som framgått i moment 1.2. omfattar informationskampanjen en rad olika aktiviteter. Kan de tillfrågade dra sig till minnes om eller på vilket sätt de nåtts av information om VMA-signalen?

Som framgår i tabell 6 påstår ett fåtal bland dem som identifierade VMA-signalen, 1 %, att de inte alls fått någon information medan något fler - 3 % - inte kan minnas om eller varifrån de fått denna. Hälften av dem som identifierade VMA-signalen refererar till den informationsbroschyr som delats ut till samtliga hushåll i Hammarö kommun: kvinnor gör så signifikant oftare än män (56 mot 43 %) liksom individer i de bägge nedre åldersintervallen (ca 52 % mot 42 % bland dem i det övre).

Relativt många - 21 % - har (också - flera svar kunde anges) nämnt texten på mjölkpaketen som informationskälla (oftare kvinnor än män, 25 mot 16 % och signifikant oftare individer i åldersintervallet 18-34 år, 32 %, än individer i de bägge andra intervallen - 19 respektive 4 %. Inslag i Radio Värmland nämns av 17 % - oftare av äldre än av yngre (29 mot ca 14 %, signifikant skillnad). Ungefär lika många (16 %) har (också) refererat till "Anslagstavlan" i TV (oftast kvinnor, 17 % mot 14 % bland männen) och oftast individer i det lägre åldersintervallet (20 % mot ca 14 % bland övriga). Totalt sett något under hälften - 45 % och speciellt män - har angett informationssätt/-källa som förts till kategorin "annat/annanstans".

Bland dem som inte kunde identifiera VMA-signalen utifrån intervjuarens beskrivning (tabell 7) uppger 18 % att de inte informerats om någon larmsignal medan en lika stor andel inte minns om de fått information eller inte. Också bland dessa tillfrågade nämns hushållsbroschyren av många - 41 % (oftare av kvinnor än av män, 44 mot 37 %) och oftare av individer i det lägre åldersintervallet (51 %) än av dem i det mellersta respektive högre (42 respektive 36 %). "Inslag i Radion Värmland", "Anslagstavlan" i TV och/eller "på mjölkpaket" nämns också fast mindre frekvent.

3.3. Speciella analyser

Intressant kan vara att närmare studera hammaröbornas kunskaper om larmsignalerna. Tidigare har konstaterats att drygt hälften av de tillfrågade kunde definiera/kände till innebörden i VMA-signalen (tabell 1), att 15 % identifierade faran-över-signalen (tabell 3) och att 6 % identifierade beredskapslarmet (tabell 4). Om dessa kunskapsaspekter "sammanslås" hur blir bilden då?

I tabell 8 redovisas vissa svarskombinationer på de tre kunskapsfrågorna. Som framgår har 4 personer eller 1 % av de tillfrågade svarat rätt på samtliga tre larmfrågor, 38 % svarar rätt på VMA-frågan men ger fel svar/"vet ej"-svar på de bägge andra, 5 % ger genomgående felaktiga svar medan 10 % ger svaret "vet ej" på samtliga tre frågor. Av de 189 personer som svarar rätt på VMA-frågan men som ger felaktiga alternativt "vet ej"-svar på de bägge andra har 1/3 svarat "vet ej" på frågorna om faran-över och beredskapslarmet. Med rätt svar på VMA-frågan menas här att den tillfrågade svarat med hela eller delar av VMA-signalens definition, gett svaret "viktigt meddelande" alternativt svaret "lyssna på radio".

Man kan anta att om individer äger kunskap om en aspekt noteras förhållanden och skeenden i omgivningen som är relaterade till denna kunskap. I vilken utsträckning uppmärksammades att VMA-larmet prövades någon eller några dagar innan datainsamlingen för denna studie om man håller isär dem som kunde identifiera VMA-signalen och dem som inte kunde det (tabell 9)?

Relativt sett fler bland dem som identifierade VMA-signalen än bland dem som ej gjorde det uppmärksammade också att larmet hade ljudit någon eller några dagar tidigare (χ^2 -två (4 df) = 13,99, $p < 0,05$). Dock måste noteras att flertalet - också bland den som inte identifierade VMA-larmet - lade märke till signalen.

I studien har efterfrågats på vilket sätt man informerats om VMA-signalen (tabellerna 6 och 7). Här kunde den tillfrågade ange flera informationskällor. Intressant kan vara att studera vissa svarsmönster. Av tabell 10 framgår att 1/5 av dem som identifierade VMA-signalen enbart noterat informationen som gavs i den broschyr som delats ut till hushållen medan något färre - 17 % - huvudsakligen fått sin information på "annat" sätt, dvs på sätt som inte ligger inom ramen för informationskampanjen, t ex via kontakter med andra personer. När det gäller två informationskällor nämns informationsbroshyren och texten på mjölkpaketet mest frekvent.

3.4. Informationskampanjens "effekt"

Andelen som identifierade VMA-signalen eller dess innebörd utifrån intervjuarens beskrivning är högre i Hammarö än i Trollhättan (figur 1). I Hammarö har man gett en omfattande information om denna signal vilket inte är fallet i Trollhättan. Är det informationskampanjen som orsakat denna skillnad i kunskap?

Det är även i (fält-)experimentella sammanhang svårt att studera i vilken utsträckning t ex informationsinsatser från samhällets sida har effekt på en befolknings kunskapsnivå. I icke-experimentella studier - som denna - är det närmast omöjligt att dra skausala slutsatser eftersom många alternativa förklaringsfaktorer inte kan hållas under kontroll. Till exempel saknas uppgifter om kunskapens utbredning bland hammaröborna innan informationskampanjen. Kanske var kunskapen om VMA-signalen och/eller dess innebörd redan från början mer spridd på Hammarö än i Trollhättan.

Resonemanget gäller naturligtvis inte bara samtliga tillfrågade utan också när dessa indelas i olika befolkningskategorier.

De enda bakgrundsvariabler som kan kontrolleras i denna undersökning och i trollhättestudien är den tillfrågades kön och ålder. I syfte att bilda två grupper som kan jämföras har sk "individuell matchning" vidtagits. Detta innebär att man ur data tar fram två personer av samma kön och som är lika gamla men där den ena bor i Hammarö kommun och den andra i Trollhättans kommun. Härigenom blir de två jämförelsegrupperna lika på kön och ålder och då kan **åtminstone** inte dessa två variabler orsaka den eventuella skillnad vad gäller kunskapens utbredning i de två grupperna. Resultatet av analysen framgår av tabell 11 i tabellbilagan.

Inledningsvis skall noteras att i Trollhättan identifierades två grupper individer. Tillfrågade som ej befann sig i Trollhättan den aktuella dagen och således ej kunde höra VMA- respektive faran-över-signalerna bildar den ena gruppen. Den andra gruppen består av individer som befann sig i Trollhättan och därmed hade möjlighet att uppmärksamma nämnda signaler.

I den första analysen - överst i tabell 11 - jämförs hammaröbor med individer ur den grupp trollhättebor som ej befann sig i Trollhättan den aktuella dagen. För bägge grupperna gäller därför att man skulle identifiera VMA-signalen utifrån intervjuarens beskrivning. Grupperna är lika på kön (52 % män och 48 % kvinnor) och ålder (genomsnittsålder = 44 år). I Hammarögruppen är det nästan hälften (48 %) som ger - enligt definitionen - rätt svar på VMA-frågan; motsvarande andel i trollhättegruppen är 19 %. Skillnaden är signifikant.

I den andra analysen utgörs trollhättegruppen av individer som hade möjlighet att uppmärksamma larmsignalerna. Individer som (1) sagt att de hörde två olika larm och på efterföljande fråga angett VMA-definitionen, "viktigt meddelande" alternativt "lyssna på radio" och faran-över eller (2) att de inte hörde två olika larm och på efterföljande fråga om larmen angett VMA-definitionen, "viktigt meddelande" eller "lyssna på radio" har här definierats som att äga kunskap om VMA. I hammarögruppen gäller som tidigare att identifiera signalen utifrån intervjuarens beskrivning. De bägge grupperna är lika på kön och ålder (45 % män och 55 % kvinnor, genomsnittsålder = 48 år). Också i denna analys är kunskapen signifikant mer utbredd i hammarögruppen än i trollhätteguppen.

4. SAMMANFATTNING

Föreliggande studie är en beskrivning av i vilken utsträckning boende i Hammarö kommun äger kunskap om olika larmsignaler och då i första hand VMA-signalen. Undersökningen har sin bakgrund i den omfattande informationskampanj som bedrivits i Hammarö kommun rörande sistnämnda signal. Bakom informationskampanjen står Hammarö kommun och Billerud AB i samarbete med statens räddningsverk, länsstyrelsen i Värmlands län m fl.

I undersökningen ingår 500 slumpmässigt valda hammaröbor i åldern 18 till 74 år. Data insamlades genom telefonintervjuer under perioden 7-10 juni 1988. Undersökningen har genomförts av styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) i samarbete med statens räddningsverk (SRV) som också delvis bekostat studien.

4.1. Kunskap om larmsignalerna

När det gäller att identifiera VMA-signalen utifrån intervjuarens beskrivning svarar nästan hälften av de tillfrågade - 44 % - med VMA-signalens definition, 2 % ger svaret "viktigt meddelande" medan 6 % besvarar frågan med "lyssna på radio". En knapp tredjedel uppger att de inte vet medan resten "gissar" på någon annan larmsignal.

Resultatet ger vid handen att över hälften av hammaröhushållen i princip skulle kunna nås med information via radio om VMA-signalen uppmärksammas.

Kunskapen om VMA-signalen varierar dock med ålder (mer utbredd bland individer i åldern 18-34 år än bland dem i åldern 35-54 respektive 55-74 år) och med bostadsområde (med avseende på avståndet till Skoghallsverkens anläggningar). Könen skiljer sig dock knappast i kunskap.

Över hälften av de tillfrågade uppmärksammade att VMA-signalen hade provats dagen/några dagar innan telefonintervjun. Andelen som uppmärksammade (prov-)signalen är något högre i intervallet 18-34 år än i de bägge andra åldersintervallen och högre i bostadsområdet närmast fabrikerna.

Femton procent kunde identifiera faran-över-larmet medan en dryg tredjedel "inte visste". Beredskapslarmet identifieras av 6 % - här svarade 64 % "vet inte".

I speciella analyser kunde visas att 1 % av de tillfrågade identifierade samtliga tre larmsignaler. Trettioåtta procent identifierar VMA-signalen men inte faran-över och beredskapslarmet, 5 % ger genomgående felaktiga svar medan 10 % ger svaret "vet ej" på samtliga tre larmfrågor.

I analysen framkom också att relativt sett fler bland dem som identifierade VMA-signalen än bland dem som inte gjorde detta också uppmärksammade att larmet provades någon tid innan intervjun.

En femtedel av de tillfrågade kan inte ange var någonstans man kan få upplysning om innebörden i olika larmsignaler. Andelen som inte känner till detta är något högre bland kvinnor än bland män och högre i bostadsområden närmast fabriksanläggningarna. Som informationskällor anges mest frekvent "hos polisen, brandkåren, LAC-/SOS-centralen" och/eller "på kommunen".

4.2. Informationskampanjens "effekt"

Informationskampanjen rörande VMA-signalen har bedrivits på en rad olika sätt (se 1.2.). Den informationsbroschyr som tillsänts hushållen i Hammarö kommun angavs av många som informationskälla. Bland dem som identifierade VMA-signalen angavs också texten på mjölkpaket, inslag i Radio Värmland och/eller anslagstvlan i TV som informationskälla.

Har informationskampanjen haft någon effekt på hammaröbornas kunskap om VMA? Att besvara denna fråga är omöjligt i en undersökning som denna med en icke-experimentell ansats. I syfte att något undersöka denna aspekt har jämförelser gjorts mellan en grupp hammaröbor och en grupp trollhättebor (se ref s 1). De senare har inte informerats speciellt om VMA-signalen. Vid jämförelse mellan dessa två på kön och ålder matchade grupper befanns att andelen som identifierade VMA-signalen var högre bland de förstnämnda (signifikant skillnad).

Jämförelsen mellan grupperna ger således resultat som går i önskad riktning. Men att utifrån analysen dra slutsatsen att informationskampanjen medfört att kunskapen om VMA ökat i utbredning är dock vanskligt. Alltför många alternativa förklaringsfaktorer har inte kunnat hållas under kontroll.

5. KOMMENTAR AV STATENS RÄDDNINGSVÄRK

Vi ser för det första mycket positivt på kampanjer av den typ som bedrivits i Hammarö kommun och anser det särskilt värdefullt att kunna göra studier efter fullbordad informationsinsats.

Av resultaten från hammaröstudien kan man dra slutsatsen att en intensifierad satsning på en larmsignal samtidigt tenderar att minska kunskapen om de andra signalerna. Medan drygt hälften av hammaröborna kände igen signalen "viktigt meddelande" jämfört med var sjätte trollhättebo, var kunskapen om både "faran över" och beredskapslarm klart lägre i Hammarö än i Trollhättan.

Dock är det som SPF påpekar svårt att studera vilken effekt speciella informationsinsatser har på befolkningens kunskapsnivå.

Men den omständigheten får inte tas som intäkt för att vi som ansvarig myndighet skulle avstå från att sprida kännedom om signalerna i allmänhet och viktigt meddelande i synnerhet.

Eftersom signalen "viktigt meddelande" är ett ytterst väsentligt hjälpmedel i räddningssammanhang i fredstid måste vi av dessa båda undersökningar konstatera att våra insatser fortsatt måste vara intensiva.

Vi kommer att på alla sätt stimulera initiativ som tas av länsstyrelser, kommuner och företag. Hammaröprojektet, som bedrivits i samarbete mellan kommun och företag, bör efter vissa revideringar kunna tjäna som mönster. Hammaröprojektet har styrkt oss i övertygelsen att informationsinsatser bör göras på länsnivå och/eller kommunal nivå.

Självklart skall Räddningsverket även framgent utnyttja kanaler som Anslagstavlan i TV för att låta budskapet få nationell spridning.

Bilaga 1

TABELLBILAGA

Tabell 1. "Antag att Du hör en larmsignal som pågår under 6-7 sekunder med 12-14 sekunders uppehåll mellan signalerna. Kan Du säga vad den signalen innebär eller vilka åtgärder Du bör vidta när Du hör den?"

	Samtliga	KÖN		ÅLDER			BOSTADSOMRÅDE 1)					
		Samtliga	Män	Kvinnor	18-	35-	55-	1	2	3	4	5
					34	54	74					
	500	224	276	137	213	147	93	29	102	159	117	
(Viktigt meddelande - Gå inomhus) - Lyssna på radio - Stäng fönster, dörrar och ventilation	44	42	46	61	43	31	46	31	46	48	38	
Viktigt meddelande	2	4	1	3	2	1	1	0	2	4	1	
Lyssna på radio	6	8	4	5	10	1	4	0	4	9	6	
Faran över	5	4	5	2	2	10	5	10	2	3	7	
Beredskapslarm (eller aspekter på detta)	2	0	4	1	1	3	3	0	2	2	2	
Flyglarm	5	7	4	5	5	5	3	7	4	8	4	
Annat	7	9	6	5	7	10	8	17	8	6	7	
Nej vet ej	30	26	31	20	30	38	29	34	33	23	35	

1) För indelning i bostadsområden, se bilaga 2.

Tabell 2. "Kan Du dra Dig till minnes när Du senast hörde den signal jag beskrev, dvs den signal som pågår under 6-7 sekunder med 12-14 sekunders uppehåll mellan varje signal?"

	KÖN		ÅLDER				BOSTADSOMRÅDE				
	Samt- liga	Män	Kvin- nor	18-	35-	55-	1	2	3	4	5
				34	54	74					
Samtliga	500	224	276	137	213	147	93	29	102	159	117
Ja i måndags (dvs 6 juni)	53	54	53	61	49	51	57	48	55	58	42
Ja i veckan	5	4	5	1	5	8	6	10	3	2	8
Nej minns inte	30	31	29	27	33	29	30	34	33	27	30
Har aldrig hört den	12	11	13	10	13	12	6	7	9	13	20

Tabell 3. "Om Du hör en sammanhängande larmsignal som pågår i 30-40 sekunder - vet Du vad den signalen betyder?"

	Samtliga	KÖN		ALDER			BOSTADSOMRÅDE				
		Män	Kvinnor	18-34	35-54	55-74	1	2	3	4	5
				137	213	147					
Samtliga	500	224	276	137	213	147	93	29	102	159	117
Faran över	15	17	14	15	15	16	20	14	18	18	5
Beredskapslarm (eller aspekter på detta)	5	5	4	4	6	4	3	3	3	4	9
Flyglarm	12	14	11	18	11	8	8	10	15	15	10
Viktigt meddelande	15	9	17	15	9	20	14	14	12	12	19
Lyssna på radio	4	5	3	3	5	3	1	3	2	4	7
Annat	14	16	13	10	14	18	18	14	11	16	10
Nej vet ej	36	34	38	36	41	31	35	41	40	31	40

Tabell 4. "Antag att Du hör en signal under 5 minuter som består av 30 sekunders långa signaler med 15 sekunders uppehåll mellan varje signal. Kan Du säga vad den signalen betyder?"

	KÖN				ALDER			BOSTADSOMRÅDE					
	Samt- liga	Män		Kvin- nor	18- 34	35- 54		55- 74	1	2	3	4	5
		224	276	276		137	213						
Samtliga	500	224	276	276	137	213	147	93	29	102	159	117	
Omedelbar krigsfara - krigs- placerade till mobiliserings- platsen	3	4	3	3	3	3	4	1	7	6	1	4	
Beredskapslarm (eller aspek- ter på detta)	3	3	3	3	5	3	1	1	0	3	5	3	
Flyglarm	12	14	10	10	15	11	11	11	3	13	15	9	
Faran över	6	4	7	7	7	4	7	6	7	2	9	3	
Viktigt meddelande	3	3	3	3	3	4	2	5	0	5	3	3	
Lyssna på radio	1	1	2	2	2	2	0	0	0	0	2	3	
Annat	7	9	5	5	5	8	9	11	10	6	8	4	
Nej vet ej	64	61	67	67	60	66	65	65	72	66	58	70	

Tabell 5. "Känner Du till var någonstans Du kan få upplysning om vad de olika larmsignalerna betyder?"

	KÖN		ÅLDER				BOSTADSOMRÅDE				
	Samtliga	Män	Kvin- nor	18-	35-	55-	1	2	3	4	5
				34	54	74					
Samtliga	500	224	276	137	213	147	93	29	102	159	117
I telefonkatalogen	19	24	15	19	25	10	14	10	17	25	19
Hos polisen, brandkåren, LAC/SOS-central etc	36	38	34	37	39	29	35	28	37	39	33
På länsstyrelsen	12	16	8	10	15	9	5	10	11	13	16
På kommunen	30	26	32	24	32	31	24	31	41	26	28
Annat sätt/Annanstans	17	20	14	16	18	14	19	10	16	17	16
Nej vet ej	20	14	24	20	12	31	28	28	19	12	23

Samtliga som anger kunskapskälla	401	192	209	109	188	101	67	21	83	140	90
I telefonkatalogen	23	28	20	24	28	14	19	14	20	28	24
Hos polisen, brandkåren, LAC/SOS-central etc	45	45	45	47	44	43	49	38	46	44	43
På länsstyrelsen	14	18	11	13	16	13	7	14	13	14	21
På kommunen	37	31	43	30	37	46	33	43	51	30	37
Annat sätt/Annanstans	21	23	19	20	21	21	27	14	19	19	21

Notera att procenttalen överstiger 100 då flera svar var tillåtna.

Tabell 6. "Varifrån eller på vilket sätt har Du fått information om denna larmsignal?"

	KÖN		ÅLDER				BOSTADSOMRÅDE				
	Samtliga	Kvin- nor	Män	18-	35-	55-	1	2	3	4	5
				34	54	74					
Samtliga som identifierade VMA-signalen	260	141	119	93	117	48	48	9	53	97	53
Anslagstavlan i TV	16	17	14	20	14	13	10	33	13	15	21
På mjölkpaket	21	25	16	32	19	4	17	11	21	22	25
Informationsbroschyr till hushållen	50	56	43	51	53	42	54	78	51	43	53
Via (egna) barn som fått information i skolundervisningen	2	2	2	2	3	0	2	0	4	2	0
Vid föreningsmöten	1	1	0	1	1	0	0	0	0	2	0
Vid idrottsarrangemang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vid hembesök	1	1	1	0	0	4	4	0	0	0	0
Via studieförbundet SISU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inslag i Radio Värmland	17	16	18	12	16	29	19	44	19	13	15
Inslag i TvårsNytt	8	9	6	6	4	19	8	0	8	8	8
Annat/annanstans	45	36	55	39	50	46	48	33	45	47	38
Minns inte	3	3	4	3	3	4	2	0	2	6	2
Har inte fått någon information	1	1	1	1	0	2	0	0	2	0	2

Notera att procenttalen överstiger 100 då flera svar var tillåtna

Tabell 7. "Kommer Du ihåg om Du fått någon information om den här larmsignalen? Kan Du i så fall ange varifrån eller på vilket sätt Du fått informationen?"

24

	KÖN				ÅLDER			BOSTADSOMRÅDE						
	Samtliga	Män	Kvinnor	18-34	35-54	55-74	1	2	3	4	5			
												240	105	135
Samtliga som ej identifierade VMA-signalen	240	105	135	44	96	99	45	20	49	62	64			
Anslagstavlan i TV	5	2	8	9	6	3	7	0	4	6	6			
På mjölkpaket	6	3	9	13	7	1	2	5	4	9	8			
Informationsbroschyr till hushållen	41	37	44	51	42	36	43	45	31	41	47			
Via (egna) barn som fått information i skolundervisningen	1	2	0	2	1	0	0	0	0	2	2			
Vid föreningsmöten	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0			
Vid idrottsarrangemang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Vid hembesök	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Via studieförbundet SISU	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	2			
Inslag i Radio Värmland	10	9	11	2	15	10	9	5	12	9	13			
Inslag i TvårsNytt	3	3	2	4	3	1	0	0	0	3	6			
Annat/annanstans	20	26	14	16	22	19	25	5	16	16	27			
Minns inte	18	19	18	13	18	21	16	20	33	17	10			
Har inte fått någon information	18	18	19	18	16	21	20	20	12	20	19			

Notera att procenttalen överstiger 100 då flera svar var tillåtna.

Tabell 8. Svarskombinationer på tre kunskapsfrågor

	KÖN				ÅLDER				BOSTADSOMRÅDE											
	Män		Kvin- nor		18- 34		35- 54		55- 74		1		2		3		4		5	
	Samt- liga	224	276	1	1	1	0	1	1	137	213	147	93	29	102	159	117			
Samtliga	500	224	276	1	1	1	0	1	1	137	213	147	93	29	102	159	117			
Svarskombinationer:																				
<u>VMA - Faran över - Ber.larm</u>																				
Rätt	Rätt		Rätt																	
Fel svar	Fel svar		Fel svar																	
Vet ej	Vet ej		Vet ej																	
Rätt	Vet ej		Vet ej																	
Rätt	Fel svar		Fel svar																	
Fel svar	Vet ej		Vet ej																	
Vet ej	Rätt		Rätt																	
	Rätt		Rätt																	

Tabell 9. Sambandet mellan kunskap om VMA-signalen och uppmärksamhet på denna.

UPPMÄRKSAMHET PÅ VMA-SIGNALLEN	KUNSKAP OM VMA-SIGNALLEN		
	Rätt svar	Felaktigt svar	Vet ej-svar
Uppmärksamade denna	63	57	50
Minns inte	27	38	31
Har aldrig hört den	10	5	18
Samtliga	259	96	143

Tabell 10. Angivna informationskällor bland individer som identifierade VMA-signalen

	Identifierade VMA-signalen
Samtliga	260
Informationskällor (kombinationer svar på fråga 3 b):	
enbart informationsbroschyr	21
enbart mjölkpaket	3
enbart Radio Värmland	1
enbart Anslagstavlan	4
enbart "annat/annanstans"	17
informationsbroschyr <u>och</u> mjölkpaket	10
informationsbroschyr <u>och</u> Radio Värmland	6
informationsbroschyr <u>och</u> Anslagstavlan	5
mjölkpaket <u>och</u> Radio Värmland	4
mjölkpaket <u>och</u> Anslagstavlan	4
Radio Värmland <u>och</u> Anslagstavlan	3
informationsbroschyr <u>och</u> mjölkpaket <u>och</u> Radio Värmland	1
informationsbroschyr <u>och</u> Radio Värmland <u>och</u> Anslagstavlan	1
informationsbroschyr <u>och</u> mjölkpaket <u>och</u> Radio Värmland <u>och</u> Anslagstavlan	0

Tabell 11. Kunskap om VMA-signalen. Jämförelse mellan matchade grupper (%).

KUNSKAP OM VMA	TROLLHÄTTAN ¹⁾	HAMMARÖ
Samtliga	101	101
rätt svar ³⁾	19	48
fel svar	11	25
vet ej-svar	70	28

KUNSKAP OM VMA	TROLLHÄTTAN ²⁾	HAMMARÖ
Samtliga	121	121
rätt svar	32	50
fel svar	53	21
vet ej-svar	16	28

1) trollhättebor som ej befann sig i Trollhättan den aktuella dagen

2) trollhättebor som befann sig i Trollhättan den aktuella dagen

3) med "rätt svar" menas att den tillfrågade gav hela eller delar av VMA-definitionen, gav svaret "viktigt meddelande" eller svaret "lyssna på radio".

Bilaga 2

BAKGRUNDSVARIABLER

Svaren på frågorna har fördelats på ett mindre antal bakgrundsvariabler. Vilka dessa är, hur de indelats samt antal intervjuade i respektive variabelkategori framgår nedan.

Variabel	Kategorier	Antal intervjuade	
		n	%
Kön	man	224	45
	kvinnor	276	55
Alder	18-34 år	137	27
	35-54 år	213	43
	55-74 år	147	29
	uppgift saknas	3	1
Språkförståelse	bra	492	98
	mindre bra/dålig	8	2
Bostadsområde	1: Vidön, Edsviken, centrala Skoghall	93	19
	2: Vidöåsen, Mörmon, Haga	29	6
	3: Hälltorp, Djupsundet, Götetorp, Gunnarskår	102	20
	4: Nolgård, Jonsbol, Klöverud, Hammar, Kärrängen/Hammar SO	159	32
	5: övrigt Hammarö kommun	117	23

	BOSTADSOMRADE					Samtliga
	1	2	3	4	5	
Andel män	44	55	45	49	37	
kvinnor	56	45	55	51	63	
Genomsnittsålder (Md)	55.3	56.9	44.5	38.3	45.0	43.5

Bilaga 3

STATISTISK OSÄKERHET

I tabellen nedan anges osäkerhetsmarginaler vid urval av storleken 500, 250 och 100. Det "sanna" värdet, dvs andelen i den population från vilket urvalet är draget, ligger med 95 %s sannolikhet inom intervallet i stickprovsundersökningen observerat procenttal +/- de procentenheter som anges i tabellen.

Erhållna procenttal	500 intervjuer	250 intervjuer	100 intervjuer
nära 10 och 90	2.7	3.8	6.0
15 och 85	3.2	4.5	7.1
20 och 80	3.6	5.0	8.0
25 och 75	3.9	5.5	8.7
30 och 70	4.1	5.8	9.2
35 och 65	4.3	6.0	9.5
40 och 60	4.4	6.2	9.8
45 och 55	4.5	6.2	9.9
50	4.5	6.3	10.0

Nedanstående tablå visar signifikansgränser vid observerade procentandelar inom olika undergrupper. Siffrorna i tabellen visar hur stor andelsskillnaden mellan två grupper måste vara för att man med 95 %s säkerhet skall anta att skillnaden mellan grupperna är verklig och ej orsakad av slumpen.

Gruppstorlekar	Procenttal vid					
	5/95	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
ca 240/240	4	6	7	8	9	9
ca 170/170	5	7	9	10	11	11
ca 100/100	6	9	11	13	14	14
ca 50/50	9	12	16	18	20	20
ca 100/ca 50	8	10	14	16	17	17

Bilaga 4

FRAGEFORMULÄR

Introduktion: Hej, jag heter NN och ringer från Burke Marknadsinformation. Vi håller på med en undersökning om i vilken utsträckning allmänheten känner till olika alarmsignaler. Det är styrelsen för psykologiskt försvar i samarbete med Statens Räddningsverk som ställer frågorna.

Fr1. Först skulle jag vilja veta vilket år Du är född?
 (IP SKALL VARA FÖDD I INTERVALLET 1914-1970)

_____ 4

Som Du kanske känner till har man i Sverige byggt upp ett system för att med några minuters förvarning kunna larma befolkningen vid t.ex. krigsfara, vid större olyckor etc.

Jag skall nu fråga Dig om Du känner till vad några olika larmsignaler betyder eller vilka åtgärder man bör vidta när man hör dem.

Fr2. Om Du hör en sammanhängande larmsignal som pågår i 30-40 sekunder, vet Du vad den signalen betyder? SPONTANT

Faran över	5	1
Beredskapslarm (eller aspekter på detta, t.ex. krigslarm)		2
Flyglarm		3
(Viktigt meddelande - Gå inomhus -) Lyssna på radio - Stäng fönster, dörrar och ventilation		4
"Viktigt meddelande"		5
"Lyssna på radio"		6
Annat svar		7
Nej, vet ej		8

Fr3. Antag att Du hör en larmsignal som pågår under 6-7 sekunder med 12-14 sekunders uppehåll mellan signalerna. Kan Du säga vad den signalen innebär eller vilka åtgärder Du bör vidta när Du hör den? SPONTANT

(Viktigt meddelande - Gå inomhus -) Lyssna på radio - Stäng fönster, dörrar och ventilation, (d.v.s. hela eller delar av VMA-definitionen)	6	1
"Viktigt meddelande"		2
"Lyssna på radio"		3
Faran över		4
Beredskapslarm (eller aspekter på detta, t.ex. krigslarm)		5
Flyglarm		6
Annat svar		7
Nej, vet ej		8

(STÄLLS ENBART TILL DEM SOM SVARAT ALT. 2 PÅ FR3.)

Fr3.a. Du nämnde att larmsignalen betyder "Viktigt meddelande". Vet Du var Du kan få ytterligare information om vad som hänt?

På radio	7	1
På annat sätt		2
Nej, vet ej		3

(STÄLLS ENBART TILL DEM SOM SVARAT ALT. 1-3 PÅ FR3.)

Fr3.b.Varifrån eller på vilket sätt har Du fått information om denna larmsignal? SPONTANT
(FLERA SVAR TILLÅTNA)

Anslagstavlan i TV	8	1,
På mjölkpaket		2,
I informationsbroschyr (som delats ut till hushållen)		3,
Via barn (som fått information i skolundervisningen)		4,
I samband med föreningsmöten		5,
I samband med idrottsarrangemang (signalen har då sänts)		6,
Vid hembesök		7,
Via studieförbundet SISU		8,
Genom inslag i radio Värmland		9,
Genom inslag i "TvärsNytt" (TV)		10,
Annat sätt		11,
Minns ej		12,
Har inte fått någon information		13,

(STÄLLS ENBART TILL DEM SOM SVARAT ALT. 4-8 PÅ FR3.)

Fr3.c.Kommer Du ihåg om Du fått någon information om den här larmsignalen? Kan Du i så fall ange varifrån eller på vilket sätt Du fått informationen? SPONTANT
(FLERA SVAR TILLÅTNA)

Anslagstavlan i TV	9	1,
På mjölkpaket		2,
I informationsbroschyr (som delats ut till hushållen)		3,
Via barn (som fått information i skolundervisningen)		4,
I samband med föreningsmöten		5,
I samband med idrottsarrangemang (signalen har då sänts)		6,
Vid hembesök		7,
Via studieförbundet SISU		8,
Genom inslag i radio Värmland		9,
Genom inslag i "TvärsNytt" (TV)		10,
Annat sätt		11,
Minns ej		12,
Har inte fått någon information		13,

TILL ALLA

Fr4.Kan Du dra Dig till minnes när Du senast hörde den signal jag beskrev, d.v.s. den signal som pågår under 6-7 sekunder med 12-14 sekunders uppehåll mellan varje signal?

Ja, i måndags/förra måndagen (d.v.s. 6 juni)	10	1
Ja, i veckan/förra veckan		2
Nej, minns inte när		3
Har aldrig hört den		4

Fr5. Antag att Du hör en signal under 5 minuter som består av 30 sekunders långa signaler med 15 sekunders uppehåll mellan varje signal. Kan Du säga vad den signalen betyder? SPONTANT

Omedelbar krigsfara - Krigsplacerade till mobiliseringsplatsen 11	1
Beredskapslarm (eller aspekter på detta, t.ex. krigslarm)	2
Flyglarm	3
Paran över	4
(Viktigt meddelande - Gå inomhus -) Lyssna på radio - Stäng fönster, dörrar och ventilation	5
"Viktigt meddelande"	6
"Lyssna på radio"	7
Annat svar	8
Nej, vet ej	9

Fr6. Känner Du till var någonstans Du kan få upplysning om vad de olika larmsignalerna betyder? SPONTANT (FLERA SVAR TILLÅTNA)

I telefonkatalogen 12	1,
Hos polisen, brandkåren, LAC/SOS-centralen	2,
På länsstyrelsen	3,
På kommunen	4,
På annat sätt	5,
Nej, vet ej	6,

Fr7. Avslutningsvis skulle jag vilja fråga:

I vilket bostadsområde i Hammarö bor Du?
(LÅS UPP OM OKLART SVAR)

Vidön, Edsviken, (centrala) Skoghall 13	1
Viddåsen, Mörmon, Haga	2
Hälltorp, (Djupsundet), Götetorp, Gunnarskär	3
Nolgård, Jonsbol, Klöverud, Hammar, Kärrängen/Hammar SÖ	4
Annanstans	5

(NOTERA ATT DET FINNS TVÅ POSTANSTALTER: SKOGHALL OCH HAMMARÖ. DESSA SVAR RÄCKER ALLTSA INTE!!)

IP:s kön:

Man 14	1
Kvinna	2

IP:s skattade förmåga att förstå svenska språket.

Bra 15	1
Mindre bra	2
Dåligt	3

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

FÖRTECKNING ÖVER SPF:s SENASTE MEDDELANDE

Hell, Merit	104	Tidningsutgivning i krig, Oktober 1983
Lindahl, Rutger & Lundgren, Claes	105	Sovjets syn på nedskjutningen av det sydkoreanska planet, November 1983
Listhaug, Ola (ref: Törnqvist, Kurt)	106	Attityder och värderingar i västländer, April 1984
Edberg, Anna-Karin	107	Böcker i Beredskapsnämndens bibliotek, April 1984
BNS kansli	108	Psykologiskt försvar, teknisk utveckling, sårbarhet, Juni 1984
Bullion, S James (ref: Törnqvist, Kurt & Edberg, Anna-Karin)	109	Press och utrikespolitik, Augusti 1984
Martin, L John (ref: Törnqvist, Kurt & Edberg, Anna-Karin)	110	Desinformation som propaganda, Oktober 1984
Edwall, Anders & Olsson, Anders	111	Gasolyckan i Karlskoga, Mars 1985
Lundgren, Claes	112	Sovjetisk syn på ubåtsjakten i Karlskrona skärgård våren 1984 Maj 1985
Hibell, Björn	113	Information om kärnkraftsolyckan i Tjernobyl - Data från en intervjuundersökning, Maj 1986
Nordlund, Roland	114	Radio Uppland och "Forsmarksutsläppet" - Ett svenskt kärnkraftshaveri som kom av sig, Juli 1986
Nohrstedt, Stig Arne & Skoglund, Per	115	Ljudradiobortfallet den 5 september 1987, November 1987
Stütz, Göran	116	Larm över Trollhättan - En studie av i vilken utsträckning man uppmärksammar och äger kunskap om olika larmsignaler, Juni 1988
Stütz, Göran	117	Hammaröborna och larmsignaler - En kunskapsstudie, September 1988

SPF STYRELSEN FÖR
PSYKOLOGISKT
FÖRSVAR

ADRESS
BIRGER JARLS TORG 5, 1 TR
111 28 STOCKHOLM

TELEFON
08-23 02 60